

الله

محمد بن عبد الله
شهره ازید

سال تحصیلی

۱۳۹۹-۱۴۰۰

همسر داری نمونه

✿ بیان مسئله

همسر داری نمونه دارای سبک ها و روش های مختلفی در جوامع بشری است که گاه مورد تأیید و گاه مورد انتقاد افراد قرار می گیرد. البته انسان آنقدر وقت ندارد که همه سبک های مختلف را امتحان کند پس باید به دنبال با ارزش ترین و قابل اطمینان ترین آنها برود.

در سبک کلی همسر داری در تمامی جوامع دارای اشتراکاتی هستند که آن در قالب ۵۰ اصل برای ما بیان داشته شده اند:

۱. صداقت؛ ۲. انصاف؛ ۳. گذشت؛ ۴. مدارا؛ ۵. رازداری؛ ۶. عشق و محبت با یکدیگر؛ ۷. محکوم نکردن طرف مقابل؛ ۸. نظافت و خوش بویی؛ ۹. احترام به یکدیگر؛ ۱۰. عدم جابجایی نقش های یکدیگر؛ ۱۱. من و تو نداشتن؛ ۱۲. پرهیز از اهانت؛ ۱۳. تأمین غرائز جنسی یکدیگر؛ ۱۴. درک ضرورت های یکدیگر؛ ۱۵. پذیرش اصل اختلاف سلیقه و تفاوت روش ها؛ ۱۶. داشتن روحیه عذرخواهی و اعتراف به اشتباه؛ ۱۷. یکپارچگی در امور مالی؛ ۱۸. همدیگر را خوشبخت و بهشتی کردن؛ ۱۹. مشورت با یکدیگر؛ ۲۰. تشکر از یکدیگر؛ ۲۱. پرهیز از امر و نهی کردن یکدیگر؛ ۲۲. اظهار علاقه به یکدیگر؛ ۲۳. خود را جای طرف مقابل قرار دادن؛ ۲۴. اعتماد داشتن به هم؛ ۲۵. وفاداری به هم؛ ۲۶. پرهیز از تحقیر و سرزنش یکدیگر در نزد دیگران؛ ۲۷. تعریف و تمجید از یکدیگر، به ویژه در غیاب هم؛ ۲۸. انتقاد طلبی؛ ۲۹. عدم تحریک حسادت و غیرت یکدیگر؛ ۳۰. تفکیک مسائل کار از مسائل منزل؛ ۳۱. رعایت عدالت در دید و بازدید از بستگان یکدیگر؛ ۳۰. غمخوار هم بودن. پس ما نیز با استفاده از این ها سعی می کنیم همسری نمونه باشیم.

هیچ کس نمی تواند بگوید که مرد ها و زن ها باهم یکسان و برابرند زیرا در علم نیز ثابت شده است که این دو دارای تفاوت های روانشناختی بوده که باعث تفاوت در روش همسر داری آنها می شود: به طور مثال، زنان دوست دارند برای حل شدن یک موضوع درباره آن صحبت کنند، (حتی اگر وقت زیادی صرف نمایند) و این کار باعث تسکین درد های روحی و آرامش خاطر آنها می شود حتی اگر بی نتیجه و بی حاصل باشد، در حالی که مردان این عمل زنان را پرحرفی تلقی می کنند و زمانی که دارای مشکلی هستند برای تسکین درد های خود نیاز به تنهایی و فکر

کردن دارند، و زمانی که با کسی گفت و گو می کنند به دنبال حل مشکل و رسیدن به یک حاصل می باشند.

یا زنان دوست دارند که شوهرانشان محبت خود را ابراز کنند و به آنان بگویند که چقدر دوستشان دارند، اما مردان فکر می کنند که همسرانشان باید بدانند که « من فقط او را دوست دارم، نیازی به گفتن نیست. » پس باید این را درک کرد که مرد و زن نمی توانند برای دست یابی به همسر داری نمونه، هر دو دارای یک الگوی مشترک باشند به طوری که در دین مبین اسلام نیز حضرت زهرا (س) الگوی مناسبی برای زنان پاکدامن هستند و در آن سو نیز حضرت علی (ع) نیز الگوی مناسبی برای مردانی که می خواهند همسر نمونه شوند، می باشند.

اما موضوعی دیگر که می تواند ما را از همسر داری و جلب محبت بازدارد، فقدان دوست داشتن است، شاید دو فرد در خصوصیات اخلاقی و رفتاری بسیار به هم نزدیک باشند به قولی "کفو" یکدیگر باشند ولی چون یکدیگر را دوست ندارند نمی توانند زندگی موفقی داشته باشند، پس باید به دنبال راهی برای همسر داری موفق و جلب محبت باشند تا بتوانند محبت همسر خویش را نسبت به خود جلب کنند.

در ازدواج و همسر داری دو نوع عشق و علاقه وجود دارد که کاملاً با یکدیگر متفاوت اند:

۱. عشق اولیه یا عشق پیشگام که باعث نزدیک شدن زن و مرد قبل از ازدواج به یکدیگر می شود که معمولاً بین شش ماه تا دو سال پس از ازدواج پایداری خود را از دست می دهد و به مرور زمان از بین می رود.
۲. عشق ثانویه یا عشق پس از ازدواج (وابستگی دائمی) که به مرور زمان و با محبت زوجین نسبت به یکدیگر با روش درست همسر داری بدست می آید، بسیار پابرجا و محکم است که باعث می شود، زوجین نسبت به همسر و زندگی مشترکشان پایبند بمانند.

پس باید دریافت که کدام سبک، همسر داری نمونه و قابل اعتماد است تا پایه ها و عمودهای زندگی عاطفی خود را بر اساس آن بنا کرد. اما امروزه به دلیل غرب زدگی بسیاری از جوانان و دوری از راهنمایی های قرآن و سیره اهل بیت، موجب گمراهی بسیار از آنها شده و می بینیم که آمار های طلاق در شهر ها و کشور های به قولی مدرنیته یا غرب زده چگونه بالا است؛ اینها همه به این دلیل است که غربی ها با جایگزین کردن سبک های نامناسب و پوچ و بیهوده سعی در انکار و ابطال سبک همسر داری و ازدواج در اسلام هستند.

در همسر داری نمونه باید کامل از ویژگی های ذاتی و فطری طرف مقابل آگاه بود و به آنها احترام گذاشت، البته نه اینکه به تمامی خواسته های طرف مقابل جواب مثبت بدهیم، بلکه خودمان را با آنها هماهنگ کنیم و به روش صحیح به دنبال اصلاح رفتار های نادرست وی باشیم.

همسر داری تنها مخصوص زن نیست بلکه هر دو طرف باید در تلاش برای راضی نگه داشتن همسر خود باشند.

نکته دیگر در این است که در بعضی اوقات انسان ها در زندگی مشترک خویش جایگاه همسر را با سایر جایگاه ها اشتباه می گیرند؛ به طور مثال ازدواج کردن با یک فرد نمی تواند کمبود

های احساسی از طرف مادر یا پدر را جبران کند ، پس نباید به جای همسر داری و محبت همسرانه به طرف مقابل ، رابطه والد-فرزندی و دیگر رابطه ها را جایگزین کرد ، زیرا باعث از هم گسیختگی سطوح مختلف زندگی مشترک خواهد شد.

❁ اهمیت و ضرورت های تحقیق

عدم توانایی در همسر داری درست در جامعه، یا کمبود دانش همسر داری نمونه در یک فرهنگ، موجب افزایش طلاق ، تجرد گرایی افراد جامعه، بالا رفتن سن ازدواج در جوانان ، بی بندوباری اجتماعی و ارضا نشدن بسیاری از نیازهای احساسی و عاطفی انسانی که تنها در گروهی زندگی مشترک در کنار همسر مناسب برآورده می شوند.

اگر که انسان ها در جلب محبت همسر خویش ناتوان باشند ، یا درست تر اینکه سبک درست همسر داری نمونه را شناسند، باعث از دست دادن پایداری و ایثار طرف مقابل برای زندگی مشترکشان می شوند.

در صورت از بین رفتن نظام خانواده به دلیل دست نیافتن زوجین به آرامش و آسایش روحی و روانی که هدف اصلی ازدواج است، جامعه ای افسرده و ناامید و خالی از نیروی جوان و آماده برای ایثار خواهیم داشت که هرگز حاضر نیستند برای مستحکم نگاه داشتن پایه های خانواده دست به کاری بزنند، به بیان کلی تر باعث کم رنگ شدن اهداف اجتماعی_اسلامی ، که بزرگ ترین خواسته اسلام از مسلمانان است، می شود.

که خداوند نیز در این رابطه می فرماید:

(وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً)؛ «از آیات و نشانه های قدرت خداوند این است که برای انسان از نوع و جنس خود، همسرانی آفرید تا در کنار آنان (در خانواده) به آرامش و سکون نیل پیدا کنند و بین آنان دوستی و رحمت قرار داد»
روم ۲۱

کافی نبودن زمان انسان برای امتحان کردن تمامی راه های رسیدن به رضایت همسر و حفظ نظام خانواده در برابر ناملایمتی های روزگار موجب می شود که به دنبال درست ترین و قابل استناد ترین سبک همسر داری برویم.

❁ اهداف تحقیق

اصلی

دستیاب به نمونه ترین و قابل اعتماد ترین سبک همسر داری.

فرعی

۱. فهمیدن معنی و جایگاه همسر در زندگی.
۲. دست یافتن به محبت و عشق به زندگی حقیقی.
۳. درک رابطه میان همسر داری و قرآن .

۴. فهمیدر ویژگی های باطنی زن و مرد.
 ۵. مسئولیت های زن و مرد در حوضه همسر داری.
 ۶. دست یابی به برنامه ای منعطف برای هماهنگ شدن با ناهماهنگی های زندگی.

❁ پیشینه موضوع تحقیق

در قرآن کریم آمده است که:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ۚ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ۚ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ ۚ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝» ای کسانی که ایمان آورده‌اید (بدانید که) بندگان ملکی شما و اطفال شما که هنوز به وقت احتلام و زمان بلوغ نرسیده‌اند باید (شبانه روزی) سه مرتبه از شما اجازه ورود بخواهند: یک بار پیش از نماز صبح و دیگر هنگام ظهر که جامه‌ها را از تن برمی‌گیرید و دیگر پس از نماز خفتن، که این سه وقت هنگام عورت و خلوت شماست (اکثر برهنه یا در لباس کوتاهید) و بعد از این سه بار اجازه، دیگر باکی بر شما و آنها نیست که (بی‌دستور) با بندگان و اطفال خود گرد یکدیگر جمع شوید و هر ساعت در کارها به شما مراجعه کنند. خدا آیات را بر شما چنین روشن بیان می‌کند، و خدا (به کار بندگان) دانا و (به مصالح خلق) آگاه است. نور ۵۸

همان گونه که در این آیه مشخص است، همسران باید به نیاز های یکدیگر احترام بگذارند و وقتی را برای خلوت کردن و صحبت کردن در باره مسائل روزمره، بدون وجود افراد دیگر و حتی فرزندان، قرار دهند.

احادیث مختلفی در رابطه با همسر داری وجود دارد که بعضی از آنها را بیان می‌داریم:

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: وقتی مرد به زن خود با محبت می‌نگرد و زنش نیز به او با مهر نگیرد، خداوند به دیده ی رحمت به آن ها نگاه می‌کند.

«كلما ازداد العبد ایمانا ازداد حبا للنساء؛ هر چه ایمان بنده زیاد شود، محبت [وي] به زن ها نیز زیاد می‌شود.» بحار الانوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۸

«ان من خیر نساءکم . . . المتبرجة من زوجها الحصان عن غیره؛ بهترین زنان شما آن زنی است که برای شوهرش آرایش و زینت می‌کند، اما از بیگانگان خود را می‌پوشاند.» بحار الانوار، ج ۱۰۳، ص ۲۳۵

«خير الرجال من امتي الذين لا يتناولون علي اهليهم و يحنون عليهم ولا يظلمونهم ; بهترين مردان امت من، آن كساني هستند كه نسبت به خانواده خود خشن و متكبر نباشند و بر آنان ترحم و نوازش كنند و به آنان آزار نرسانند.» همان، ص ۲۱۶

«فای رجل لطم امراته لطمه، امرالله عزوجل مالك خازن النيران فيلطمه علي حر وجهه سبعين لطمه في نار جهنم ; هر كس به صورت زنش سيلی بزند، خداوند به آتشبان جهنم دستور مي دهد تا در آتش جهنم هفتاد سيلی بر صورت او بزند.» مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۵۰

«قول الرجل للمرأة اني احبك لا يذهب من قلبها ابد ; اين گفتار مرد به همسرش كه «من تو را دوست دارم»، هرگز از قلب زن بيرون نمي رود.» وسائل الشيعه، ج ۱۴، ص ۱۰

«للمرأة علي زوجها ان يشبع بطنها، و يكسو ظهرها، ويعلمها الصلاة والصوم والزكاة ان كان في مالها حق، ولا تخالفه في ذلك ; حق زن بر شوهرش اين است كه او را سير كند، لباس بپوشاند، نماز و روزه و زكات را - اگر در مال زن حق زكاتي است - به او ياد دهد، و زن نيز در اين كارها با او مخالفت نورزد.» مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۴۳

«من دخل السوق فاشترى تحفة فحملها الي عياله كان كحامل صدقة الي قوم محاييج وليبدا بالاناث قبل الذكور فان من فرح ابنته فكانما اعتق رقبة من ولد اسماعيل ومن اقر بعين ابن فكانما بكى من خشية الله ومن بكى من خشية الله ادخله الله جنات النعيم ; هر كس به بازار رود و هديه اي براي خانواده اش بخرد و ببرد، [پاداش او] مانند كسي است كه براي نيازمندان صدقه مي برد . و هنگامي كه هديه را به خانه مي برد، بايد، قبل از پسران، به دختران بدهد، زيرا كسي كه دخترش را شادمان كند، مانند كسي است كه يك بنده از فرزندان اسماعيل را آزاد كرده است . و هر كس [با دادن هديه اي] چشم پسري را روشن كند، گويا از ترس خدا گريسته است و هر كس از ترس خدا بگريد، خداوند او را داخل نعمت هاي بهشت كند.» وسائل الشيعه، ج ۱۵، ص ۲۲۷

امام صادق عليه السلام مي فرمايند: «كل من اشد لنا حبا اشد للنساء حبا ; هر كس بيشتر دوستدار ما (خاندان عصمت و طهارت) باشد، به زن ها (همسرش) نيز بيشتر دوستي مي كند.» همان، ج ۱۰۳، ص ۲۲۷

«لا تقذفوا نساءكم فان في قذفهن ندامة طويلة وعقوبة شديدة ; به زنان خود تهمت نزنيد [و نسبت ناروا ندهيد]، زيرا در اين كار، [براي شما] پشيماني طولاني و كيفر سختي خواهد بود.» بحار الانوار، ج ۱۰۳، ص ۲۴۹

امام باقر عليه السلام مي فرمايند:

«النساء يحبين ان يرين الرجل في مثل ما يحب الرجل ان يري فيه النساء من الزينة ; همان گونه كه مردان دوست دارند زينت و آرايش را در زنانشان ببينند، زنان نيز دوست دارند زينت و آرايش را در مردانشان ببينند.» مكارم الاخلاق، ص ۸۰

-امام رضا عليه السلام مي فرمايند:

«اعلم ان النساء شتي فمنهن الغنيمة والغرامة و هي المتحبية لزوجها والعاشقة له ... ; بدان که زنان گوناگونند، برخی از آنان دستاوردی گرانبها و تاوان [رنج های آدمی] هستند و این زن کسی است که به شوهرش محبت می کند و عاشق اوست.» همان، ج ۱۴، ص ۱۶۱

حال به بررسی همسر داری نمونه در زندگی حضرت علی(ع) و فاطمه الزهرا(س)، که الگوی شایسته ای برای شیعیان جهان هستند می پردازیم:

در آن روزهای پر آشوب پا گرفتن اسلام که هر از چند گاهی، شعله های جنگ برافروخته می شد، علی(علیه السلام) هم چون شیر از حریم رسالت و اسلام پاسداری می کرد. در بازگشت به خانه نیز تنها نوازش ها و دل گرمی های همسر مهربان و دلسوزش بود که خستگی را از بدن خسته و مجروح او بیرون می ساخت. تنها مایه امید او در این شرایط، زهرا(سلام الله علیها) بود تا بر زخم های جسمی و روحی علی(علیه السلام) مرهمی بنهد. او هم چنان که لباس های خونین علی(علیه السلام) را می شست، گرد و غبار خستگی را از چهره ی شوهرش می زدود. به همین دلیل، علی(علیه السلام) می فرمود: چون به خانه می آمدم و به زهرا می نگریستم، همه ی غم و غصه هایم زوده می شد. (بانوی نمونه اسلام: ص ۱۰۳)

زهرا(سلام الله علیها) از مقام عصمت برخوردار بود و دارنده ی چنین مقامی هیچ گاه در فکر این نبود که شوهر خویش را برنجاند یا نافرمانی کند. در واقع، هرگونه اخلاق ناپسند از فاطمه(سلام الله علیها) به دور و همه اخلاق حسنه و نیک در وجود او، جمع بود. از دیگر سو، علی(علیه السلام) نیز مردی متفاوت از دیگر مردان بود. هیچ گاه رنج های همسر باوفایش را نادیده نمی گرفت و با مهربانی وصف ناپذیری در راه آسایش اسلام و خانواده اش می کوشید. با چهره های شاداب و خندان - که در ورای آن، زخم شمشیر و تیر و نیزه بود - به همسرش دلگرمی می داد و قلب و جسم خسته زهرا(سلام الله علیها) را با گفتار و کردار شیرین خود تسلی می بخشید. از هیچ کاری برای آسایش و رهایی همسرش از مشکلات، دریغ نمی کرد تا جایی که حتی کار در نخلستان یهودی را برای رضایت فاطمه(سلام الله علیها) می پسندید. ذخائر العقبی: ج ۱، ص ۴۹: ج ۱، ص ۴۹

❁ سؤال های تحقیق

اصلی

چگونه می شود بهترین همسر دنیا بود و همسر داری نمونه را در زندگی مشترک خویش یافت؟

فرعی

تفاوت های روانشناسی زن و مرد چیست؟

چگونه می شود پایه ها و اساس زندگی خویش را محکم کرد؟

چگونه محبت های همسر را نسبت به خود جلب کنیم؟

بهترین الگو برای همسر داری زن و مرد چه کسانی هستند؟

❁ فرضیه تحقیق

اصلی

به نظر می‌رسد که از ابتدای خلقت انسان (آفرینش حضرت آدم و حوا (ع)) تا کنون در ادیان الهی همسر داری به معنی انجام افعال نیکو در جهت کسب مهر و محبت طرف مقابل و رسیدن به سطحی از رضایت نسبی است که طرفین در طول زندگی مشترک بدست می‌آورند، بوده است.

فرعی

به نظر می‌رسد که خداوند آنچه را که انسان برای رسیدن به کامیابی و رستگاری در زندگی لازم دارد را، هم در کتاب آسمانی و هم از طریق پیامبران عالی قدر بیان نموده است.

به نظر می‌رسد که افراد کمی می‌توانند به همسر داری نمونه در زندگی مشترک دست یابند و بتوانند پایه های زندگی خویش را محکم کنند.

❁ روش تحقق

به صورت جست و جو اسنادی در اینترنت و کتب مربوطه و بیان آنها به صورت توصیف تحلیلی بوده است.

❁ مفاهیم و متغیر ها

مفاهیم : همسر، همسر داری، زندگی مشترک، الگو

متغیر های مستقل: همسر

متغیر های وابسته : همسر داری

❁ ساختار تحقیق

این تحقیق دارای سه فصل است:

در فصل اول به بررسی مفهوم همسر داری می‌پردازد: گفتار اول

در فصل دوم به بررسی همسر داری از دیدگاه های غیر دینی می‌پردازد و اهمیت همسر داری را بیان می‌کند: گفتار اول و دوم

فصل سوم به بررسی همسر داری در اسلام و قرآن می‌پردازد: گفتار چهارم

❁ منابع

بحار الانوار

همان

مكارم الاخلاق

مستدرک الوسائل

وسائل الشيعة

بحار الانوار

ميزان الحكمة

المحجة البيضاء

بانوی نمونه اسلام

ذخائر العقبى: ج ١، ص ٤٩

سایت ویکی شیعه

سایت دانشنامه آزاد

سایت تبیان

سایت حوضه های علمیه قم